

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

20 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski (przewodniczący)

SSN Beata Janiszewska

SSN Maciej Kowalski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 20 listopada 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 4 kwietnia 2022 r., I ACa 49/22,
w sprawie z powództwa B.M. i P.M.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz B.M. i P.M. po
2717 (dwa tysiące siedemset siedemnaście) złotych kosztów
postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek
ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia
doręczenia niniejszego wyroku Bank spółce akcyjnej w W. do dnia
zapłaty.**

Beata Janiszewska Krzysztof Grzesiowski Maciej Kowalski

(a.z.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 4 kwietnia 2022 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację pozwanego Bank spółki akcyjnej w W. od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy z 28 września 2021 r., którym Sąd ten ustalił nieistnienie stosunku prawnego wynikającego z umowy o kredyt zawartej 7 kwietnia 2006 r. między powodami B.M. i P.M. a poprzednikiem prawnym pozwanego; zasądził od pozwanego na rzecz powodów 85 086,39 zł z bliżej określonymi odsetkami i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, z których wynikało, że powodów i poprzednika prawnego pozwanego – Bank1. spółkę akcyjną w W. łączyła umowa kredytu denominowanego zawarta 7 kwietnia 2006 r., na mocy której bank udzielił powodom kredytu w wysokości 54 439,97 franków szwajcarskich (CHF). Z umowy wynikało m.in., że wypłata i spłata kredytu miała nastąpić w złotych. Regulamin kredytu budowlanego i hipotecznego obowiązującego dla powyższej umowy przewidywał, że kredyty w walutach wymienialnych wypłacane były w złotych, przy zastosowaniu kursu kupna waluty obowiązującego w banku w chwili wypłaty, a spłacane były w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży waluty obowiązującego w banku w chwili spłaty, lub w walucie, w której zostały udzielone, stosownie do ustaleń zawartych w umowie kredytu. W regulaminie tym przewidziano także, że odsetki, prowizje oraz opłaty naliczane były w walucie kredytu lub w złotych i podlegały spłacie w walucie kredytu lub w złotych, w zależności od postanowień umowy przy zastosowaniu kursu sprzedaży walut obowiązującego w banku w chwili spłaty.

Pracownicy banku rekomendowali powodom zawarcie kredytu denominowanego do CHF, wskazując na stabilność tej waluty. Powodów nie poinformowano w jasny i zrozumiały sposób o zasadach denominacji kredytu i mechanizmie spreadu walutowego, nie zapoznano ich także z rzeczywistym ryzykiem ekonomicznym związanym z tego rodzaju kredytem.

Zawarcie umowy nastąpiło przy wykorzystaniu wzorca umownego, a jej postanowienia nie podlegały negocjacji między stronami. Powodowie oświadczyli, że są świadomi występowania ryzyka zmiany kursu waluty kredytu, o przyznanie którego się ubiegali, oraz ponoszenia jego konsekwencji.

W wykonaniu powyższej umowy bank oddał do dyspozycji powodów kwotę 133 601,13 zł, stanowiącą według jego wyliczeń równowartość 54 439,97 CHF. Na dzień 24 maja 2021 r. tytułem spłaty kredytu powodowie wpłacili na rzecz pozwanego łącznie 133 397,54 zł.

Pismem z 16 czerwca 2020 r. powodowie złożyli reklamację, w której m.in. zażądali od pozwanego, w związku z nieważnością umowy kredytu, zwrotu 123 342,98 zł jako nienależnie pobranych środków. W piśmie z 14 października 2020 r. pozwany odmówił zwrotu wskazanej kwoty.

Sąd Apelacyjny ocenił, że powodowie mieli interes prawny w wytoczeniu powództwa w badanej sprawie. Uwzględniając, że działali jako konsumenci, a sporne postanowienia nie były z nimi indywidualnie uzgodnione, a przy tym nie zostały wyrażone w sposób jednoznaczny prostym i zrozumiałym językiem, Sąd ten przyjął, że zawarte w umowie kredytu klauzule denominacyjne kształtowały prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały ich interesy. W konsekwencji uznał je za niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.). Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, z których wynikało, że powodowie świadomie zaakceptowali konsekwencje stwierdzenia nieważności umowy, Sąd drugiej instancji przyjął, że nie ma podstaw do utrzymania umowy kredytu w mocy po usunięciu z niej klauzul abuzywnych. Postanowienia te miały bowiem decydujące znaczenie dla spornej umowy – wpływały w sposób istotny na treść obowiązków kredytobiorców.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, skoro powodowie już w momencie wezwania pozwanego do zapłaty stanowczo i definitywnie wskazywali na nieważność spornej umowy, to nie było podstaw do przyjęcia, że należą się im odsetki za opóźnienie dopiero od daty wyrokowania.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku pozwany zarzucił naruszenie:
1) art. 189 k.p.c. w zw. z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy -

Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 69 ust. 2 pkt 4a, art. 75b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: „pr. bank.”); 2) art. 385¹ § 1 zd. 2 w zw. z art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 pr. bank.; 3) art. 65 § 2 w zw. z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 4 pr. bank.; 4) art. 385¹ § 1 zd. 1 w zw. z art. 65 § 2 k.c. i w zw. z art. 69 ust. 1 pr. bank.; 5) art. 385¹ § 1 i 385² k.c.; 6) art. 385¹ § 2 w zw. z art. 58 § 2 k.c.; 7) art. 358 § 2 k.c., art. 69 ust. 3 pr. bank., art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (dalej: „pr. weksl.”), art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe w zw. z art. 58 § 1 k.c.; 8) art. 481 § 1 k.c.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Problematyka przedstawiona w zarzutach skargi kasacyjnej była wielokrotnie i wszechstronnie rozważana w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego w kontekście zbliżonych stanów faktycznych, a skarżący nie przedstawił argumentów, które uzasadniałyby odejście od wypracowanych w judykaturze rozwiązań.

Podnieść należy także, że prezentowane przez pozwanego uzasadnienie podstaw skargi opiera się częściowo - w sposób niedopuszczalny - na twierdzeniach, które pozostają w sprzeczności z ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez sąd drugiej instancji, a którymi to ustaleniami Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Według ustaleń Sądu *meriti*, wbrew stanowisku pozwanego, sporne postanowienia denominacyjne nie były indywidulanie uzgodnione, a powodowie nie zostali szczegółowo poinformowani o treści zawieranej umowy, w tym o ryzyku jakie wiąże się z zawarciem umowy kredytu denominowanego.

W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśniono, że wymaganie wyrażenia postanowienia umownego prostym i zrozumiałym językiem nakazuje, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się to postanowienie, a także, w zależności od przypadku, związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym

w innych postanowieniach, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne (zob. wyroki SN: z 4 czerwca 2024 r., II CSKP 149/24; z 6 grudnia 2024 r., II CSKP 827/23, i cytowane tam orzeczenia TSUE). Innymi słowy, umowa musi zawierać takie postanowienia, które pozwalają ustalić treść stosunku zobowiązaniowego – w szczególności rozmiar przyszłego świadczenia konsumenta – przy wykorzystaniu zobiektywizowanych kryteriów. Nie chodzi tu zatem wyłącznie o jednoznaczność językową umowy (zob. m.in. wyrok SN z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22, i tam powołane orzecznictwo).

Nie budzi wątpliwości, że sporna klauzula przeliczeniowa zamieszczona w umowie kredytu nie spełniała opisanych powyżej kryteriów - nie została ona bowiem jednoznacznie sformułowana. Na jej podstawie bank mógł swobodnie (dowolnie) ustalić wysokość oddanej do dyspozycji powodów kwoty kredytu w CHF, a oni nie byli w stanie z góry oszacować kwoty, którą będą mieli obowiązek świadczyć, skoro zasady przewalutowania określał jednostronnie bank (zob. np. wyrok SN z 21 marca 2025 r., II CSKP 62/24).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie jest wystarczające wskazanie w umowie, iż ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca, oraz odebranie od niego oświadczenia o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Wprowadzenie do umowy kredytu zawieranej na wiele lat mechanizmu działania ryzyka kursowego wymagało szczególnej staranności banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. W takim stanie rzeczy przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne (zob. wyroki SN: z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, i z 14 lutego 2025 r., II CSKP 917/23).

Tym samym za nietrafny należy uznać zarzut skargi kwestionujący sposób ujęcia przez Sąd drugiej instancji przesłanki „jednoznaczności” spornych postanowień w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Chybiony jest również zarzut, że Sąd Apelacyjny błędnie ocenił, jako niedozwolone, klauzule przeliczeniowe zawierające odniesienie do tabel kursowych banku. Ocena przyjęta w zaskarżonym wyroku pozostaje bowiem w zgodzie z dominującym w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiskiem, że postanowienia umowy (regulaminu), określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych. Takie klauzule mają charakter abuzywny, bowiem kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami i naruszenie interesów konsumenta polega w tym przypadku na uzależnieniu wysokości świadczenia banku oraz wysokości świadczenia konsumenta od swobodnej decyzji banku. Zarówno przeliczenie kwoty kredytu na złote w chwili jego wypłaty, jak i w chwili wymagalności poszczególnych spłacanych rat, służy bowiem określeniu wysokości świadczenia konsumenta. Określenie wysokości należności obciążającej kredytobiorcę w umowie kredytu powiązanego z walutą obcą z odwołaniem do kursu waluty obcej, ustalanego jednostronnie przez bank bez wskazania obiektywnych kryteriów jego oznaczania, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron umowy kredytu.

Konsekwencją stwierdzenia, że dane postanowienie umowne ma charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., jest działająca *ex lege* sankcja nieskuteczności niedozwolonego postanowienia. Wyeliminowanie z łączącej strony umowy kredytu denominowanego niedozwolonych postanowień umownych określających zasady przeliczania udzielonego kredytu oraz rat na złote polskie wymaga zatem oceny czy umowa w pozostałym zakresie jest możliwa do utrzymania. Sąd Apelacyjny dokonał takiej oceny i jest ona zgodna z poglądami Sądu

Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej prezentowanymi w tej materii.

Za niezasadne należy uznać także zarzuty pozwanego banku oparte na przekonaniu, że po (ewentualnym) usunięciu z umowy kredytu abuzywnych postanowień umownych, które nie wiążą konsumenta, możliwe jest wprowadzenie w ich miejsce innego mechanizmu określającego sposób ustalania kursu waluty obcej, dzięki czemu umowa bez przeszkód może nadal funkcjonować w obrocie, jak również zarzuty zmierzające do podważenia stanowiska przyjętego w zaskarżonym wyroku, że ich usunięcie skutkuje upadkiem umowy. Bezzasadność zarzutów tego rodzaju wynika jednoznacznie z uchwały składu całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), w której przyjęto m.in., iż w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził ponadto, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Na podstawie art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym uchwała ta ma moc zasady prawnej i wiąże Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie.

Powyższa uchwała potwierdziła wcześniejsze orzecznictwo Sądu Najwyższego, w którym przyjęto, że nie ma możliwości wypełnienia luki w umowie, powstałej na skutek usunięcia z niej klauzuli przeliczeniowej (art. 385¹ § 1 k.c.), przez odwołanie się do mechanizmu ustalania kursu walutowego przewidzianego w art. 358 § 2 k.c., tj. przyjęcia na potrzeby wyliczeń średniego kursu NBP. Potwierdziła również dotychczasowe stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym wejście w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, czyli tzw. ustawy antyspreadowej, którą dodano ustęp 3 do art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, w żaden sposób nie

wpłynęło na ocenę abuzywności postanowień we wcześniej zawartych umowach kredytu i ich konsekwencji dla bytu tych umów.

Stwierdzenie nieważności umowy kredytu mieści się w zakresie sankcji, jaką dyrektywa 93/13 przewiduje w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych (zob. wyrok SN z 27 czerwca 2024 r., II CSKP 514/23, i cytowane tam orzecznictwo TSUE).

Zarzut naruszenia art. 58 § 2 k.c. należało uznać za nietrafny, ponieważ przepisy o niedozwolonych postanowieniach umownych stanowią regulację szczególną w stosunku do tego przepisu (zob. uchwała składu całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22, OSNC 2022, nr 11, poz. 109; wyroki SN z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 13 listopada 2024 r., II CSKP 555/24; z 14 lutego 2025 r., II CSKP 1996/22).

W judykaturze Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości możliwość stosowania powództwa z art. 189 k.p.c. w sprawach dotyczących kredytów frankowych (zob. np.: wyroki SN: z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 19 maja 2022 r., II CSKP 797/22; z 18 maja 2022 r., II CSKP 1030/22). Tym samym zarzut, że Sąd Apelacyjny naruszył powyższą regulację, nie znajduje uzasadnionych podstaw.

Chybiony jest także zarzut naruszenia art. 481 § 1 k.c. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, data wymagalności roszczenia konsumenta przeciwko przedsiębiorcy, a więc i data rozpoczęcia biegu odsetek (art. 481 k.c.), nie może być uzależniona od złożenia przez konsumenta w toku postępowania sądowego oświadczenia odnośnie do utrzymania skuteczności umowy zawierającej klauzulę abuzywną. Niewłaściwą praktykę stanowiłoby zatem zasądzanie roszczenia odsetkowego dopiero od daty wyrokowania. Nie można uznać, że dopiero "upadek" umowy stanowi podstawę do naliczenia odsetek; należą się one konsumentowi na zasadach ogólnych (zob. wyrok SN z 22 stycznia 2025 r., II CSKP 497/23).

Z tych przyczyn skarga kasacyjna podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Suma zwrotu kosztów została rozdzielona na powodów w częściach równych zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 16 listopada 2023 r., III CZP 54/23 (OSNC 2024, nr 6, poz. 57).

Beata Janiszewska

Krzysztof Grzesiowski

Maciej Kowalski

(a.z.)

[SOP]